

Protokoll

Mellomkirkelig råd (MKR)

10.-11. mai 2022

Tøyenkirken og Kirkens hus, Oslo

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Kari Mangrud Alvsvåg (BM-representant) (kun 11.5.), Jacob Breda Antonsen (LVF-representant), Kjetil Drangsholt (LVF-representant), Tron Fagermoen (TN-leder), Astrid Fylling (vara for Oddny Irene Miljeteig), Helge Gaard (representant for misjonsorganisasjonene), Jeffrey Huseby (representant fra Sjømannskirken), Siv Bonde (KN-representant) (vara for Dagfinn Høybråten), Liv Hernæs Kvanvig (MRU-leder) (kun 10.5.), Ragnhild Mestad (KISP-leder), Bernt Greger Olsen (representant fra Bibelselskapet) (10.5.), Anne Mari S. Topland (representant fra Bibelselskapet) (11.5.), Olav Fykse Tveit (representant for Norges Kristne Råd), Monika Tettli, Jostein Ådna

Forfall:

Marianne H. Brekken (KV-representant), Inga Stoveland Dekko, Dagfinn Høybråten (KN-representant), Oddny Irene Miljeteig, Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant)

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy, Einar Tjelle samt rådgivere som fulgte enkeltsaker.

Gjester:

Jørgen Skov Sørensen (under seminaret 10. mai)
Vebjørn Horsfjord (under sak MKR 19/22)

10. mai var møtet på Tøyenkirken. På slutten av dagen var det et seminar med tema «Kunsten å være politisk», der bl.a. Jørgen Skov Sørensen, generalsekretær i Konferansen av europeiske kirker, bidro.

Saksliste

Sak MKR 12/22: Protokoller

Sak MKR 13/22: Nytt fra den verdensvide kirke

Sak MKR 14/22: Orienteringssaker

Sak MKR 15/22: Referatsaker

Sak MKR 16/22: Tidslinje og plan for forberedelse og deltakelse til LVFs generalforsamling 2023 (1. gangs behandling)

Sak MKR 17/22: Oppnevning av delegater til LVFs generalforsamling 2023

Sak MKR 18/22: Samarbeid med søsterkirker

Sak MKR 19/22: Kirkens arbeid med situasjonen i Ukraina

Sak MKR 20/22: Møteplan for Mellomkirkelig råd 2023

Sak MKR 21/22: Oppnevning av medlem til Komiteen for internasjonale spørsmål 2022-2023

Sak MKR 22/22: Oppnevning av medlem til Nådens fellesskap 2022-2024

Sak MKR 23/22: Eventuelle uttalelser

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 27. januar 2022**Vedtak:**

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 19. april 2022**Vedtak:**

Protokollen ble tatt til etterretning.

MKR 13/22: Nytt fra den verdensvide kirke

ECEN**MKR's behandling:**

Per Ivar Våje, styreleder i ECEN gav en oppdatering om arbeidet i ECEN. Det blir digital assembly 14.-15. juni d.å.: <https://www.ecen.org/articles/ecen-assembly-2022>

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Norges Kristne Råd (NKR)**MKR's behandling:**

Rådet fikk en oppdatering om aktuelle saker i Norges Kristne Råd.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Protokoll fra styremøte 8.2.2022 og saken til orientering.

Kirkenes verdensråd (KV)**MKR's behandling:**

Rådet fikk en oppdatering om forberedelsene til KV's generalforsamling. Nå begynner mye av programmet og de praktiske forholdene å falle på plass. Det er åpent for å melde seg på som deltaker («Participant») på nettsiden til generalforsamlingen.

Dokumentene til beslutninger på generalforsamlingen foreligger ennå ikke, og dermed kan ikke Mellomkirkelig råd drøfte disse på dette rådsmøte. Forberedelser må derfor skje i et eget møte for delegater og andre deltakere. Det blir både et norsk (31. mai) og et nordisk-baltisk (22. juni) forberedelsesmøte.

Den norske kirke samarbeider med andre kirker om en workshop om daliter.

KISP har gitt et skriftlig innspill til delegatene i forhold til *Message from Specialized Ministries*.

TN-seminaret *Hjertets økumenikk*, om tema for generalforsamlingen, gjøres tilgjengelig digitalt.

Internasjonal direktør deltok på Working Together-møtet i Genève 3.–4. mai. (Specialized Ministries og kirker som bidrar økonomisk til KV's programarbeid). Hun fikk inntrykk av at programarbeidet i KV er i godt gjenge. Sentralkomiteen møtes i juni, og det er knyttet usikkerhet til valg av ny generalsekretær. Situasjonen i Ukraina, forholdet til Den russisk-ortodokse kirke og situasjonen i Israel og Palestina kan bli krevende saker både på sentralkomiteemøtet og senere på generalforsamlingen.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Rapport fra arbeidet i Faith and Order-kommisjonen og i den luthersk-ortodokse dialogkommisjonen samt saken til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

MKR's behandling:

Rådsmedlem Jacob Breda Antonsen gav rådet en oppdatering om arbeidet i LVF.

Internasjonal direktør deltar i en nyopprettet nordisk kvinnegruppe som arbeider med LVFs «Gender policy». Noe av det gruppen ser på, er hvorvidt LVFs «Gender Policy» er relevant i de nordiske lutherske kirkene, eller om det er andre problemstillinger som er mer aktuelle i land med sterk likestillingspolitikk både i staten og i kirkene.

Global Young Reformers er i sin andre runde. Nora Baartvedt har vært representant for Den norske kirke de siste årene. Dette samarbeidet har lidd under korona, men LVF understreker viktigheten av å satse på dette ungdomsarbeidet for å forberede nye lutherske kirkeledere. Rådet i LVF møtes i juni, og dette er det første fysiske møtet etter pandemien.

Vedtak:

1. LVFs nye generalsekretær inviteres til Norge.
2. Mellomkirkelig råd tar saken for øvrig til orientering.

Økumenisk samarbeid i Norden

MKR's behandling:

Det er et nært og godt nordisk samarbeid om forberedelsene til de økumeniske generalforsamlingene.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Communion of Protestant Churches in Europe - CPCE

MKR's behandling:

Rådet holder sitt rådsmøte i Oslo 27.–30. september.

Det forberedes 50-årsjubileum for Leuenbergavtalen i 2023 i Debrechen, Ungarn.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Porvoo

Beate Fagerli orienterte om aktuelle og kommende aktiviteter i Porvoo-samarbeidet. Ledende biskoper i medlemskirkene møtes til Primates' Meeting 11.–13. oktober i Finland.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

MKR 14/22: Orienteringssaker

1. Muntlig orientering fra organisasjonene

- Kirkens Nødhjelp
- Bibelselskapet
- Sjømannskirken
- Samarbeid menighet og misjon

2. Rapport fra reise til Etiopia 17.–22. januar 2022

3. Årsrapport fra de kirkelige dialogsentrene og Dialogforum Østfold

4. Foredrag av erkebiskop Antje Jackelén på Teologidagene 2022

5. Økumenisk ungdomssamling (*muntlig*)

6. Olavsfest og Arendalsuka 2022 (*muntlig*)

7. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel

8. Den norske kirke og jødene – nytt kurs

9. Sjømannskirkens årsmelding 2021 og Økumenisk rapport fra Sjømannskirken 2021

10. Trosfrihet i Norge – utredning fra Menneskerettighetsutvalget

11. Årsmelding fra Menneskerettighetsfondet 2021

12. Kronikk i Vårt Land: Norge må legge press på India

13. Den norske kirke i det livssynsåpne samfunn (KR-sak) (*muntlig*)

MKR's behandling:

Ad pkt. 1:

Kirkens Nødhjelp: Ukraina: Arbeid i Ukraina, Ungarn, Polen og Romania i samarbeid med ACT Alliance-partnere. Fokusområder i nødhjelpen: Utdeling av kontanter, sikre vann/sanitær, mental helse og psykososial støtte, arbeid mot menneskehandel, reproduktiv helse og arbeid mot kjønnsbasert vold. Utvidet samarbeid med Dan Church Aid. Finansiering fra UD, egne midler og fasteaksjonen.

Fasteaksjonen 2022: Endelig en mer «normal» fasteaksjon etter korona, men med ulike aksjonsformer. Resultat: NOK 36,2 millioner! En stor takk til menighetene.

Bibelselskapet: Tema for Bibeldagen/Såmannssøndagen var Ukraina og bibelselskapet der. Også involvert i nødhjelp etter at krigen begynte (se egen sak). Dirk Gevers er nylig utnevnt som ny generalsekretær for United Bible Societies, Cuba: Hotell-eksplosjonen i Havana gikk også utover to av våre samarbeidskirker. Pandemien gikk hardt utover befolkningen. En kirke i sterk vekst, men trenger mye støtte.

Sjømannskirken: Arbeidet på kirkene er i gang igjen. En del nye ansettelser. Et nytt lederutviklingsopplegg. Debriefing etter korona har vært viktig. Ambulerende prest for regionen Øst-Europa og særlig kirka i Aberdeen har vært viktig for Ukraina og flyktninger. En gryende tilgang igjen til båter og offshore. Diakoniplanen er under utarbeidelse og blir vedtatt til høsten. En arbeidsgruppe jobber med Bærekraftsmålene og hvordan disse kan påvirke Sjømannskirkens prioriteringer.

Samarbeid menighet og misjon: Mange av organisasjonene reiser nå for å følge opp partnerorganisasjoner i felt. Mye av arbeidet har gått sin gang under pandemien på grunn av lokale kirker og partnere. Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» jobbes det nå med; den skjer etter himmelfart og fram til St. Hans. Glade for ny koordinator for SMM, Mirjam Syltebø Endalew, som begynner 1. september. Ofringer og foreningsgaver øker hos flere av SMM-organisasjonene.

Ad. pkt. 3: Dialogsentrene: De ortodokses bidrag i dialogen ble etterspurt. Vi bør ha en egen sak på et MKR-møte om de ortodokse kirkene og bli mer kjent med dem. De øker sitt nærvær i norsk sammenheng.

Ad pkt. 7: Kirkeuka: Et fornyet grunnlagsdokument var vedlagt. Et bredere økumenisk engasjement ønskes (jf. MKRs forrige vedtak), men dette kan det ta litt tid å bygge.

Ad pkt. 10: Trosfrihet i Norge: Utredningen fra Menneskerettighetsutvalget er et viktig dokument som gir en god oversikt og vil være nyttig framover. MKR uttrykker stor takk for dette arbeidet. Utredningen bør legges ved protokollen fra møtet.

Det ble også orientert om forsoningskonferansen i Oslo i begynnelsen av mai. Les mer [her](#).

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.
2. Utredningen fra Menneskerettighetsutvalget om trosfrihet vedlegges protokollen.

MKR 15/22: Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 10.-11. februar 2022 og 24.-25. mars 2022
2. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 31. januar 2022
3. Referat fra rådsmøte i Samarbeid menighet og misjon 28.01.2022
4. Protokoll fra møte i Menneskerettighetsutvalget 24. mars 2022
5. Referat fra Årsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn STL 28. februar 2022
6. Referat fra møte i kontaktgruppen med Islamsk Råd 30. september 2021
7. Protokoll fra møte i Komiteen for internasjonale spørsmål KISP 20. januar 2022 og 21. april 2022

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR 16/22: Tidslinje og plan for forberedelse og deltakelse til LVFs generalforsamling 2023 (1. gangs behandling)

MKR's behandling:

Rådet samtykket til planene for forberedelsesarbeidet slik det ble presentert i saksdokumentet. Det må forberedes en sak til Kirkemøtet i 2023, og dersom det er saker til behandling på generalforsamlingen som har læremessige implikasjoner, kan det også være aktuelt å forberede en sak til Bispemøtet.

Det kan være aktuelt å arrangere et seminar om «luthersk avkolonialisering» og «grønn kolonialisme» som MKR-utvalgene arbeider med.

Vedtak:

1. MKR ber om at orienteringen og tidslinjen inkluderes i en oppdatert sak til MKR's høstmøte.
2. MKR ber om at det forberedes en sak om generalforsamlingen til Kirkemøtet i 2023.

MKR 17/22: Oppnevning av delegater til LVFs generalforsamling 2023

MKR's behandling:

Rådet var enig i sakspapirets forslag til delegater til LVFs generalforsamling.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet om å foreta følgende oppnevning:
 1. Kristine Sandmæl, Mellomkirkelig råds leder
(vara: Kjetil Drangsholt, MKR's nestleder)
 2. Leder eller et annet folkevalgt medlem av Kirkerådet
(helst kvinne på grunn av krav om kjønnsbalanse).
(vara: Et folkevalgt medlem av KR)
 3. En biskop med vara (foreslås av Bispemøtet i mai)
 4. Nora Antonsen, leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg (ungdom)
(vara: Thomas Raadin Iversen, nestleder av DnkU)

5. Samisk representant:
Are Markku Tjihkkom (urfolk, ungdom)
(vara: Fastsettes av Samisk kirkeråd)
 6. Tron Fagermoen, leder av Teologisk nemnd
(vara: Avklares i sekretariatet i samråd med leder: Person med akademisk og diakonalfaglig kompetanse)
2. Delegat fra Kirkerådet og Bispemøtet avklares før saken sendes til Kirkerådet for endelig vedtak.

MKR 18/22: Samarbeid med søsterkirker

MKRs behandling:

Momenter fra samtalen:

Generelt:

Bakgrunnen da søsterkirkeavtalene ble inngått på 2000-tallet, var at søsterkirkene etterspurte bredere kontakt med Den norske kirke, ikke bare med misjonsorganisasjonene. Dette gjaldt særlig i Brasil, men og i Sør-Afrika.

Avtalene må ha et konkret innhold, og dette vil nødvendigvis skifte over tid.

De nasjonale samarbeidsavtalene er mest relevante for nasjonalt og regionalt nivå (bispedømmene). Avstand vanskeliggjør menighet-til-menighet-relasjoner.

Vi må erkjenne at vennsksapsrelasjoner avhenger av ildsjeler og personlige kontakter. De bispedømme-relasjonene vi har og har hatt til nå, er resultat av personlige relasjoner, og der det sammenfaller med nasjonale avtaler, er det mer tilfeldig.

I dag har Oslo bispedømme samarbeid med Sør-Afrika, Borg og Nidaros med Jordan og Det hellige land. Burde MKR oppfordre et bispedømme til samarbeid med Brasil?

Sør-Afrika

Den norske kirke arbeider med å fornye den nasjonale samarbeidsavtalen med ELCSA. NMS ønsker å inngå en partneravtale med ELCSA. NMS skal ikke sende misjonærer, men en type utveksling kan være aktuelt, og det er aktuelt å støtte presteutdanningen.

ELCSA søker akkreditering til presteseminaret på Umpumulo, men har ikke ambisjoner om høyere akademiske grader. ELSCA vil i første omgang utvikle en fireårs utdanning på lavere profesjonsutdanning. De som ønsker en akademisk teologiutdanning, skal fortsatt ta det i Pietermaritzburg.

Hva slags dialog er det på tvers av de lutherske partnerne om utdanning, og med LVF?

Presteutdanning er avgjørende for kirkens identitet. Hvis det er det de trenger nå, bør vi støtte det.

Brasil

Fornyelsen av avtalen med Den lutherske kirke i Brasil ble undertegnet på et digitalt møte mellom de to kirkers ledere tidligere i vår.

I Brasil er det krevende å få til samarbeid også på bispedømmenivå, blant annet på grunn av avstanden. Den nasjonale relasjonen er viktig, og MKR er et nav for å få det til å fungere. Tematisk handler det blant annet om et samfunn med en sterk evangelikal strømning, samt om miljø og regnskog, hvor norske myndigheter ønsker at Den norske kirke er på banen.

Kirkens utdanningsinstitusjon i Brasil er viktig utover egen kirke.

Jordan og Det hellige land

Bispedømmesamarbeid som Borg – ELCJHL står sterkest der kommunen eller andre også har vennsapsrelasjoner (eks.: Sarpsborg – Betlehem). Det er viktig å finne konkrete ting å samarbeide om, som for eksempel utveksling av forbønnsemner. Bispedømmet sender ut bønne- og innsamlingsforespørsler i konkrete situasjoner.

Vedtak:

1. I forbindelse med fornyelse av søsterkirkeavtalen med ELCSA bør det vurderes å gi økonomisk støtte til presteutdanning i ELCSA.
2. Mellomkirkelig råd tar saken for øvrig til orientering.

MKR 19/22: Kirkens arbeid med situasjonen i Ukraina

MKRs behandling:

Professor Vebjørn Horsfjord, Høyskolen i Innlandet, preses og Bibelselskapets og Kirkens Nødhjelps medlemmer i rådet, innledet til samtalen.

Noen momenter fra innleggene og samtalen:

Bakgrunn:

- Horsfjord tegnet et riss av Den russisk-ortodokse kirkes historie, særlig gjennom de siste tiårene og reflekterte særlig over konflikten mellom patriarkatene i Moskva og Konstantinopel med Ukraina som midtpunkt, og anerkjennelsen (fra patriark Bartolomeus) av en egen ukrainsk autokefal kirke (2019).
- I dag: Tre viktige kirker i Ukraina: En kirke under Moskva-patriarkatet, en ukrainsk autokefal kirke og en gresk-katolsk kirke.
- Bibelselskapet har vært med på å bygge opp kontorer i flere byer i Ukraina, f.eks. hovedkontoret i Kyiv, som tidlig ble et nødhjelpskontor.

Hva gjør Den norske kirke?

- En tverrfaglig gruppe er nedsatt i sekretariatet med konkret veiledning på nødhjelp, flyktninghjelp, liturgi, forbønn, uttalelser etc. Se www.ressursbanken.no

- Glad for det lokale menigheter i Den norske kirke gjør.
- Den norske kirkes kontakt med ROK gjennom Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen (SKKB) er nå lagt på is.
- Glad for signaler om at vi bør/kan prøve å bidra til dialog og fred. Bibelselskapet og flere er viktige her, bruke de kanalene man har.
- Gjennom KN/ACT kan det være «kanaler» både til Ukraina og Russland.
- Bibelselskapet driver traumebehandlingsarbeid, med erfaringer fra mange land, som er implementert i Ukraina.
- Enormt behov for ukrainske bibler i Ukraina samt brød og annen nødhjelp. De store rapportene fra avsidesliggende områder har vi ennå ikke fått. Traumebehandling vil være viktig.

Økumenisk samarbeid

- Sentralkomiteemøtet i KV i juni: Spenning om det kommer et forslag om suspensjon av ROK. KV er en arena for «det kirkelige språk» og for dialogen. Det økumeniske fellesskapet bør gå en ekstra mil.
- Gjennom Kirkenes verdensråd har Den norske kirke fremdeles formell kontakt med ROK.
- KVs Pre Assembly starter 10. mai på Kypros hvor ROK er med. Spennende å se utfallet.
- Noen økumeniske forsøk på samtaler og initiativ med ROK har vært prøvd.
- Det kommer en tid etterpå også, vi må tenke langsiktig.
- Det går en grense for ytringsfriheten om en maner til vold, særlig om en har makt.
- Noe av det med «tradisjonelle verdier» kan finne gjenklang også i flere afrikanske kirker.
- Ganske likt syn på «tradisjonelle verdier» i Ukraina og Russland. Men Pride-markering har vært lov i Kyiv i 10 år.
- En krevende alliansebygging mellom evangelikale i USA, katolikker og islam på «tradisjonelle verdier». Her må det «balanseres».
- Kristne i Midtøsten/Middle East Council of Churches (MECC): Kjenner på en ambivalens overfor hvordan flyktninger sees på der versus i Europa/Ukraina, Russlands innsats, dreining av bistandsbudsjetter etc.

Rådet vurderte om det burde komme med en uttalelse om krigen i Ukraina og Den russisk-ortodokse kirke, men konkluderte med at tidligere uttalelser fra Den norske kirkes ledelse er tilstrekkelig på det nåværende tidspunktet. Det er lite nytt nå ut over det som alt er uttalt. En vil avvente møter i KV før en eventuelt uttaler noe mer offentlig fra Den norske kirke.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd har følgende innspill til den videre håndtering av situasjonen i Ukraina:

1. MKR takker for nyttige ressurser som sekretariatet har gjort tilgjengelig for menighetene.
2. MKR gir sin støtte til preses og internasjonal direktørs håndtering av krigen i Ukraina og forholdet til Den russisk-ortodokse kirke. Rådet ber om at deres samarbeid med Kirkenes verdensråd videreføres.
3. Rådet ber om at man fra den norske kirkes side også støtter KVs dialogarbeid overfor Den russisk-ortodokse kirke og det langsiktige arbeidet med å bygge gode økumeniske relasjoner til tross for konflikter og uenighet.
4. MKR uttrykker anerkjennelse for Bibelselskapet og Kirkens Nødhjelp/ ACT Alliance sitt viktige arbeid i Ukraina og nabolandene og oppfordrer menighetene til å støtte dette gode arbeidet.

5. MKR ber sekretariatet søke kontakt med norske menneskerettighetsorganisasjoner som arbeider med Russland og Ukraina.

MKR 20/22: Møteplan for Mellomkirkelig råd 2023

Følgende var forslag til møteplan for 2023 fra MKR/AU:

- 2.-3. mars med Samisk kirkeråd (Bodø)
- 3.-5. mai (Genève)
- 26. oktober i Oslo (digitalt)

MKR's behandling:

Det er ønskelig fra rådets side å flytte møtet 2.-3. mars til 1.-2. mars, dersom det er mulig for Samisk kirkeråd.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar møteplanen for MKR 2023, om mulig med justert dato for marsmøtet.

MKR 21/22: Oppnevning av medlem til Komiteen for internasjonale spørsmål 2022-2023

Vedtak:

Mellomkirkelig råd delegerer til MKR/AU å oppnevne nytt medlem til KISP 2022-2023.

MKR 22/22: Oppnevning av medlem til Nådens fellesskap 2022-2024

Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner Erlend Welander som nytt medlem av Nådens fellesskap 2022–2024.

MKR's behandling:

Et forslag fra Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) til en oppdatert utgave av en uttalelse fra 2020 om autonome våpen var sendt ut til MKR's medlemmer. KISP ba MKR vedta den oppdaterte versjonen, som kan være en god basis for det løpende arbeid i sekretariatet.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar den oppdaterte uttalelsen «Mennesket må ta ansvar – Forby autonome våpen!».

Uttalelsen vedlegges protokollen.

Neste møte i MKR: **13.-14. oktober 2022.**

Vedlegg:

«Trosfrihet i Norge» – utredning fra Menneskerettighetsutvalget
Uttalelsen «Mennesket må ta ansvar – Forby autonome våpen!»